

T: 1. Doup. pah. (Kadaň, vrch Špičák), 2. Stř. Poohří (Vysočany; Zahofany; Bylany), 3. Podkruš. pán. (Chomutov), 4b. Lab. střed. (Kundratice), 6. Džbán (Kladno), 7c. Slán. tab. (Sasky), 7d. Bělohor. tab. (Svárov), 8. Čes. kras (Vonoklasy), 9. Dol. Povlt. (Praha, Jenerálka; Praha-Stodůlky; Praha-Háje), 10b. Praž. kotl., 12. Dol. Pojiz. (Čistá), 13a. Rožd. tab. (Bělušice), 14. Cidl. pán. (Jičín), 15. Vých. Pol., 16. Znoj.-brn. pah., 17. Mikul. pah., 18. Jihomor. úv., 20. Jihomor. pah., 21. Haná (Drahanovice; Kroměříž). – M: 24. Hor. Poohří (Ostrov), 25. Krušn. podh. (Petlery; Dolina), 28. Tep. vrchy (Březová), 31. Plz. pah., 33. Branž. hv. (Brniřov; Loučim), 36. Horaž. pah. (Černič), 37. Šum.-novohr. podh., 38, 39. Jihočes. pán., 41. Stř. Povlt., 42. Votic. pah. (Měšice), 46. Lab. písk. (Bělá; Dolní Chříbská), 47. Šluk. pah. (Krásný Buk; Fukov), 48. Luž. kotl. (Varnsdorf; Mandava; Hrádek nad Nisou), 49. Frýdl. pah. (Andělka; Čermousy, osada V Poli), 50. Luž. hory (Krompach), 56. Podkrk., 57a. Bělohr. (Dachovy, Soví doly), 58. Sud. mezih. (Božanov), 59. Orl. podh. (Rokytnice v Orlických horách), 60. Orl. opuky (Olešnice; Kostelec nad Orlicí; Potštejn), 61. Dol. Poorl. (Nová Ves; Týniště nad Orlicí; Kotanův mlýn; Malá Lhota), 62. Litomyš. pán., 63. Českomor. mezih., 64. Řičan. ploš. (Mirošovice), 66. Homosáz. pah. (Radvanice), 67. Českomor. vrch. (Humpolec; Žďár nad Sázavou; Velké Meziříčí; Leština u Kunžaku), 68. Mor. podh. Vysoč., 69. Želez. hory, 71. Drah. vrch. (Krásensko; Lišeň), 72. Zábř.-unič. úv. (Libina), 73b. Hanuš. vrch. (Šumperk, pěstována), 74. Slez. pah. (Krnov),

75. Jes. podh., 76a. Mor. brána vl., 78. B. Karp. les. (Strání, Velká Javořina), 80a. Vset. kotl., 82. Javorn. (Velké Karlovice; Leskové), 84. Podbesk. pah. (Lískovec, pěstována; Frýdek; Bocanovice). – O: 85. Kruš. hory (Háj; Pohraniční), 89. Novohr. hory (Hojná Voda), 98. Níz. Jes. (Nové Valteřice).

Celkové rozšíření: Původně v z. a stř. Evropě, pěstována v mírných i chladných pásech celé s. polokoule.

Význam: Pěstována a využívána v domácnostech jako siličná droga. Nejčastěji jsou kultivovány klony obsahující v silici větší podíl monoterpenu karvonu. V zahraničí je v menší míře využívána k průmyslovému získávání silice tohoto typu (spearmint).

Poznámka:*) Často se pěstuje rozmarýn lékařský (*Rosmarinus officinalis* L. Sp. Pl. 23, 1753), stálezelený aromaticky vonící keř s ± přímými nebo vystoupavými větvemi, s čárkovitými, podvinutými listy a modrofialovými květy. Původní ve Středozeří, v našem podnebí nepřezimuje, pouze v létě ho lze volně pěstovat v zahradách nebo na oknech. Používá se jako koření (čerstvé i sušené listy), též v lidovém léčení a při výrobě kosmetických přípravků. Užíván i jako symbolická svatební ozdoba. Obsahuje vonné silice. – Mapy: WALTER Arealkunde 172, 1954; WALTER et STRAKA Arealkunde 313, 1970.

33. *Lavandula* L. – levandule **)

Lavandula LINNAEUS Sp. Pl. 572, 1753.

Lit.: CHAYTOR D. A. (1937): A taxonomic study of the genus *Lavandula*. J. Linn. Soc. Bot. 51:153–204. – GUINEA E. (1972): Flora Europaea: notulae systematicae ad Floram Europaeam spectantes: no. 12. Labiatae. Bot. J. Linn. Soc. 65:263. – RABOTJAGOV V. D. (1977): Sravniteľne izučenie anatomo-morfologičeskich priznakov diploidnych i tetraploidnych rastenij lavandy. Bjull. Gosud. Nikit. Sada 1:66–71. – ŠOFERISTOVA E. G., RABOTJAGOV V. D. et MAŠANOV V. I. (1977): Organogenez i biologija cvetenija lavandy i lavandina. Bot. Ž. 62:1479–1491. – TUCKER A. O. (1981): The correct name of lavandin and its cultivars. Baileya 21:131–133. – SUAREZ CERVERA M. (1987): Estudio carpológico del genero *Lavandula* L. (Lamiaceae) en la Peninsula Iberica. Acta Bot. Malacitana 12:161–171.

Polokeře nebo keřky silně aromatické s přímými dřevnatými větvemi a celistvými celokrajnými listy. Lichopřesleny drobných květů nahloučeny v terminálních lichoklasech. Kalich pravidelný, trubkovitě nálevkovitý; koruna dvoupyská, fialová. Tvrdky zaobleně 3hranné, hnědé, lesklé. – Asi 20 druhů od Kanárských ostrovů přes Středozeří do Přední Indie. – Entomogam.

1. *Lavandula angustifolia* MILL. – levandule lékařská

Lavandula angustifolia MILLER Gard. Dict., ed. 8, 1768. – Syn.: *Lavandula spica* L. Sp. Pl. 572, 1753, [var. α L.] nom. ambig. – *L. officinalis* CHAIX Pl. Vap. 51, 1785. – *L. vera* DC. in LAM. et DC. Fl. Franç., ed. 3, 5:398, 1815, nom. illeg.

Exsikáty: TAUSCH Herb. Fl. Bohem., no 1115.

Kořen kulový, hluboký. Stonky až (20–)50 (–60) cm vys., vystoupavé až přímé, tmavohnědé, dřevnatější, s přímými, bylinnými, ± 4hrannými chlupatými šedozelenými větvemi. Listy ± přisedlé, čárkovité až úzce kopinaté, 20–40 mm dl., 3–5 mm šir., na vrcholu zašpičatělé, dolní běloplstnaté, horní šedozelené. Lichopřesleny

5–10květé, nahloučené po (3–)4–5(–8) v terminálních lichoklasech, stopky lichoklasů 10–15 cm dl. Kalich protáhle zvonkovitý, 4–7 mm dl., krátce žláznatě chlupatý, hor. cíp zvětšující; koruna ca 10 mm dl., fialová, vně běloplstnatá, uvnitř žláznatě pyřitá; tyčinky ± uzavřené v korunní trubce; podsemeníkový žláznatý val 4laločný s předním lalokem nejdelším, zadní lalok nejkratší, okraje laloků celistvé. Tvrdky ca 2 mm dl., lesklé, hnědé až černohnědé. (VI–)VII–VIII. Ff.

$2n = 54$ (extra fines)

Pěstuje se jako užitková a okrasná rostlina. Používá se v kosmetickém a farmaceutickém průmyslu i lidovém léčení. Aromatické složky

*) Zpracoval P. Tomšovic

***) Zpracoval P. Tomšovic